

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljajo po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. maja 1875.

Obseg: Še nekaj o knavru ali smrekovem lubadarji. — Oznaniilo c. kr. deželne vlade Kranjske. — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — Društvo za povzdigo konjereje na Štajarskem. — Ponudba zarad naselitve v Slavoniji. — „Skutnik = skupnik“. (Dal.) — Turjaški Hervard. — Ponarejeni bankovci. (Dalje.) — Iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Še nekaj o knavru ali smrekovem lubadarji.

V zadnjem listu so „Novice“ poročale, da je c. k. ministerstvo kmetijstva družbi kmetijski poslalo knjižico, katera popisuje življenje tega gozdom jako škodljivega kukca in uči, kako ga pokončavati.

Čeravno so „Novice“ že leta 1868 svoje bralce seznanile s tem mrčesom, je vendar treba, da zdaj ponovijo poduk o njem, ker ga se ni nam bati le od daleč, ampak ki ga imamo, žalibog, že v lastni deželi, posebno na Gorenškem.

Ker se ministerska knjižica vjema s tem, kar bremo v „prirodopisu živalstva“ od Matice izdanega, zato naj objavimo kratki popis knavra ali smrekovega lubadarja iz te knjige, tako-le se glaseči:

Smrekov lubádar ali pisar (der Fichtenborkenkäfer oder Buchdrucker, Böstrichus typographus) je samo 2 črti dolg, 1 črto širok, rjav in popolnoma valjast. Mala glava je skoro popolnoma skrita pod velikim zbočenim vratnim ščitom in jako kratke tipalnice so kijaste. Pokrovke so na koncu vtisnjene in imajo na strmem robu ob vsaki strani štiri zobce.

Da-si je lubádar majhen hrošč, vendar je jeden najškodljivših in je časih že velike smrekove gozde uničil. Okoli začetka ali srede meseca maja roji, potem se vrta pod smrekovo skorjo in si izdolbe raven in dolg rov, kamor polaga svoja jajca. Izlezle ličinke so podobne majhnim, breznogim, blede rumenkastim črvičem in dolbejo lepo zvite, vedno širje postranske rove ter se na razširjenem koncu (v zibeli) zabubijo. Razviti hrošči pregrizejo potem lub in izleté zapustivši na lubu drobne luknjice, kakor bi bil s svincem prestreljen. Navadno si izbere le stara, boleha, posušena ali od vetra podrtá drevesa in stare parobke, ali pa posekan les. Ako se je pa jako zaplodil, napada tudi popolnoma zdrava in dorasla debela. Taka drevesa se poznajo po tem, da se začno v vrhu in tudi po vejah igle rdečiti in potem se kmalu posuše popolnoma. Najgotoviši pripomoček, zatreti tega škodljivega hrošča, ki je 1783 na Harzu v enem letu 2 milijona debel usušil, je ta, da se vsa suha ali boleha drevesa iz gozda spravijo. Ako se je lubádar že jako zaplodil, takrat ga je tudi dobro loviti na posebna drevesa, ki se nalašč posekajo in z vejami vred ležati pusté. V taka drevesa se lubádar najrajši naseli, potem se drevesa spravijo iz gozda, ali pa se obelijo in lub se z zalego vred sožgé.

Je še več družih lubádarjev, ki so več ali manj škodljivi. Tukaj omenimo le: borovega lubádarja (der Kiefernbastkäfer oder Waldgärtner, Hylesinus piniperda), rujavega hrošča z rilčkasto podaljšano glavo, katere ne more pod vratni ščit skriti. Vrta se posebno v mlade borove veje, da potem odpadejo, in je drevo videti, kakor bi bilo obrezano. Nadalje so še razni likarji (Splintkäfer, Eccoptogaster), ki se poznajo po vzvišenem zadku. Žive samo v listnatem drevju in posebno brestom, hrastom in slivam škodujejo.

Lubádarji so majhni valjasti hrošči brez rilčka, kratke glave in kratkih kolenčastih, kijastih tipalnic. Njihove črvičaste ličinke živé družbeno pod drevesnim lubom v sosebnih rovih med skorjo in lesom. To pa drevju jako škoduje, ker se po teh rovih prekida sokov tok v deblu, vsled česar se mora drevo posušiti.

Oznaniilo c. k. deželne vlade Kranjske.

Da se odvrne nevarnost, katera preti gozdom po smrekovem lubadarju (lubadnem kukcu ali knavru), ki se je pokazal in se množi tudi na Kranjskem, oglasili so se na spodbud c. k. deželnega gozdnega nadzornika v raznih deželnih oddelkih izvedenci z domoljubno povoljnostjo, da hočejo imenovano nevarnost, kjer se nahaja, opazovati in s svetom in dejanjem podpirati politične oblasti in tudi posestnike gozdov pri naredbah v odvrnitev pretijoče škode.

V ta namen so se ustanovile 4 gozdne komisije, in sicer:

I. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Radoljskega, Kranjskega, Kamniškega in Ljubljanskega, v kateri so gospodje:

Karol Seitner, viši logar na Javorniku,
France Miklitz, c. kr. viši logar v Radoljici,
France Rupnik, gozdni oskrbnik v Radoljici,
Marka Kosmač, kr. ogerski viši logar v pokoju v Kamniku,
Primož Rant, gozdni oskrbnik v Škofjiloki,
France Witschel, deželni merec in bivši logar.

II. Ena gozdna komisija za okraje okrajnega glavarstva Postojnskega in Logaškega; v tej komisiji so gospodje:

Jože pl. Obereigner, viši logar v Šnepergu,
Anton Schönwälder, c. k. viši logar v Idriji,
Adalbert Sallaschek, gozdni oskrbnik v Idriji,
Filibert Pavlin, viši logar v Senožečah,